

vs. 26, 27. Hier op aarde vraagt iemand — en hij heeft natuurlijk dadelijk „succes” — aan een oud, afgesloofd, mager paardje: zeg, hebben jouw voorouders in het paradijs soms ook verboden haver gegeten? Een listige vraag, die over het eenvoudige verschil tusschen den verantwoordelijken mensch en het niet verantwoordelijke dier heenloopt: want die verantwoordelijkheidsgeachte is juist zoo lastig. Maar als de Christus komt, als Rechter der gedachten, dan zal men onmiddellijk anders moeten zien: daar zal het sofisme onmogelijk zijn. Want — om bij hetzelfde voorbeeld maar te blijven — dan zal ieder dadelijk toegeven: zelfs die verboden appel, en die verboden boom, waren van God.... en ik, mensch, wist dat. Waarom knerst men hier de tanden? Niet door de ingewikkeldheid, doch door den eenvoud der probleemstelling. Men ziet zijn plaats weer, doch weet nu, dat men die verlaten heeft.

Ja, dat zien, hoe eenvoudig de dingen zijn — dat is het verschrikkelijke.... geen problemen meer parmantig op Gods tafel durven leggen. Zwijgen moeten voor God:.... heeft niet iemand eens beweerd, dat de regel: „wie zwijgt, stemt toe” het principe der eeuwige waarheid is? Zwijgen voor God — want eeuwige toestemmingen —; hier is het „sidderen” der duivelen, (Jacobus 2:19), die ook alles zoo simpel, en klaar, zien, doch alleen niet liefhebben wat ze zien, een analogie. Het is het zwijgen óók van Christus exlex voor Zijn rechters.....

De rots, waarop de sofisten in de wereld zullen stranden, is dan ook Christus in zijn wederkomst. Het spelen-kunnen met sofismen is dan voor eeuwig weggedaan.

Want sofismen, als welke wij zooeven het woord hoorden nemen, verliezen onmiddellijk haar speelruimte, voor wie bedenkt, dat in de hel God als God der waarheid niet kan vergeten worden, dat God niet van Zijn plaats kan worden gezet, noch gedacht, dat God er niet kan zijn de Onbekende. Men zal uit de hel, zegt Christus, zien, o.m. al de profeten, en deze zittende om den troon van God. Al de profeten, ze worden gezien, ook door den vroegeren sofist (Luc. 13:28). Niet anonym is God daarginds, maar panonym; dat is te zeggen: Zijn naam wordt niet verzwegen, maar alles spelt dien naam. Dezelfde zinnen kan men schrijven met betrekking tot den hemel; dit echter is 't groote verschil daarbij, dat hier „die naam zoo heerlijk rolt”, en in de plaats der duisternis tot pure verschrikking. God laat zich ginds weer zien, aan den mensch, God in Zijn eenheid, de mensch in zijn eenheid. En de oogen kunnen niet toe, en de ooren kunnen niet dicht. En daarom spreekt God overal, ook in de hel, om het in modernen trant te zeggen: Ik, Ik, Ik. En de gebonden mensch zegt altijd weer, en moet dat zeggen, en houdt niet op van zeggen: Hij, Hij, Hij. Hij zal geen hoofdletter dezen keer, den volgenden keer, ooit overslaan. Hij, Hij, Hij. Alleen maar: dat zachte „Du” (het vertrouwelijke „Gij”, van het kind tot zijn vader) dat ontbreekt. Tusschen „Hij” en dit „Gij” des geloofs, der gemeenschap, ligt de eeuwigheid: een absolute scheiding. Dat is de kern van waarheid, die wij — afgedacht van de toelichting! — erkennen in iemands woord dat God het ware „Du” (Gij-van gemeenschap, Gij in dezelfde „dimensie”) is van ieder „ik”; en dat, waar dit ontbreekt, slechts één ding rest: vertwijfeling. De „aanspraakplaats” is weg: vertwijfeling! Maar ook de zelfgelimmede aanspraakplaats, de kathedra der sofisten, waarop zij de hoofdletters tot kleine letters maakten, is daar weg: vertwijfeling.

Vertwijfelden nu spelen niet met sofismen. En troosten zich ook niet in hun „wereld” over hun „wereld” met hun „wereld”, zoo als de troostwijn der sofisten is.

Daarom is het zoo noodzakelijk, zoo anti-wereldgelijkvormig, te beproeven, welke de wil van God is!). Doet DAT, om uws levens wil! Wees bang voor den sofist. Zijn aanvang is een spel: dat spel moet mede dienen, om den ernst, die hier doet tandknarsen, te verslaan; dus speelt hij, lacht, maar speelt reeds ongemerkt tooneel. Straks méént hij, dat het werkelijkheid is, en dat hij waarheid spreekt.

Maar 't eind is, dat die waan gebroken wordt, dan knerst hij tóch de tanden. Het is ontzaglijk, Christus als Profeet verhoogd te weten, en — te wachten in parousie.

K. S.

¹⁾ Hier denk ik aan het onderwerp van „Kerkelijk Leven”.

Verbetering.

In het nummer van de vorige week leze men blz. 234 regels 49—53 als volgt:

Den dood zoeken: velen zeggen: houd stil, dat kon nog wel eens wat worden, ze krijgen werk met zichzelf, pas op, dat kon bekeering wezen. God zegt: dat is hetzelfde als wat heilsch moet heeten in de Schrift, de kerk.

KERKELIK LEVEN

Wereldgelijkvormige klachten over ander wereldgelijkvormigheid. I.

Ter jongste predikantenconferentie van de gereformeerde kerken is onder meer de verhouding tusschen de gereformeerde kerken en andere „kerken” ter sprake gekomen. Ik gebruik hier aanhalingsteekens; niet zoozeer, om met een enkel handgebaar te beslissen, waar de confessionele terminologie, die tegenover „kerken” „secten” stelt (althans óók deze) te pas dient gebracht te worden, en waar niet, als wel, om te doen gevoelen, dat het woord „kerk” lang niet altijd dezelfde betekenis heeft, al wordt het ook nog zoo algemeen gebruikt. Die aanhalingsteekens zullen dus voorloopig nog wel niemand zeer doen.

Onder meer is ter bedoelde conferentie herinnerd, aan het onbetwistbaar feit, dat van den kant van velen, die wij met ons in één kerkverband blijven samenroepen, als bezwaar tegen het opvolgen van dien eisch genoemd is: dat wij hen afschrikken door verschillende tekenen van wereldgelijkvormigheid.

Inderdaad, men behoeft niet ver te zoeken, om te erkennen, dat dit feit bestaat. We behoeven slechts te herinneren aan het feit, dat iemand, die had aangekondigd, een afwijzer van zijn beweringen niet meer te zullen noemen, dit toch met name deed, toen hij kans zag, niet om op zijn beweringen in te gaan, doch om hem bij de schare zwart te maken vanwege een vermeende zonde van wereldgelijkvormigheid, ten dage, toen hij 19 jaar was. De twee in kwestie behoorden tot twee met elkander niet-saamlevende „kerken”; en om dit staal van kerkelijke strijdvaardigheid in Nederland wewen zich dan de reeds aan onze lezers bekend gemaakte klachten, dat er bij anderen, van die andere kerk, gekaart wordt (om geld, of niet, dat wordt niet eens gevraagd), dat er een samenspraak wordt opgevoerd, al of niet onder dezen naam, dat er op Zondag met een auto wordt gereden door de dominees, dat er wel vrouwen zijn, met korte haren, tegen wie niet wordt gedreigd met de afhouding van het heilig avondmaal, en wat dies meer mag zijn.

Ja, zeker, het feit bestaat.

Maar het is, geloof ik, ook volgens deze klagers, „ontdekkende” prediking, als men teruggaat van een verschijnsel tot zijn achtergrond. Nietwaar, dat doet toch elke „getrouwe” preeker? Het „uiterlijke” werk, de „uiterlijke” daad, zoo zal hij 's Zondags zeggen, dat is niet genoeg: 't komt maar op 't hart aan. Wat zit er achter? zal hij naartoe aan de hoorders vragen.

Dus is het ook „getrouw”, volgens hun eigen logica, dezelfde ernstige vraag te stellen, als men weer van den preekstoel afgeklimmen is, en in het „concrete” leven staat.

Hij klaagt over ander wereldgelijkvormigheid. Wat ligt daar achter?

Is dat klagen een komen met die klacht tot God, en een onderdeel van een ernstig, intensief pogen om de wereldgelijkvormigen te bereiken, zoover zij kunt, en dan met hen te strijden tegen 't kwaad? Dat zou een klacht zijn uit gehoorzaamheid, uit de „vernieuwing des gemoeds” (Rom. 12:2, vernieuwing van den „nous”, staat er eigenlijk; en „nous” wil hier volgens prof. dr. S. Greidanus¹⁾ zeggen: het gansche innerlijke bestaan).

Maar — als er eens wat anders achter ligt? Of zelfs, als deze klacht niet opgenomen wordt in een werk van gehoorzaamheid, doch dient, onder meer, als argument om op u zelf te blijven staan, en om u af te (blijven) scheiden? Indien het zoo zou zijn, dan is de klacht over ander wereldgelijkvormigheid, zelfs, al zou ze exact spreken, en van alle fouten van overdrijving, generaliseering, etc. zich vrij houden, zelf een uiting van wereldgelijkvormigheid. Want — zonder nog vooruit te loopen op ons betoog — reeds nu wijzen we erop, dat dezelfde methode van verdediging van eigen positie, eenmaal aangenomen, ook gevolgd wordt in de pers van 't communisme, het hitlerianisme, de kettors in de kerk van alle eeuwen.

Zoodra dus ergens de klacht over wereldgelijkvormigheid opduikt, wordt de zaak héél ernstig. Voor aangeklaagde, en voor klager. Voor klager NET zoo erg als voor den aangeklaagde. Want klager doet wat, en doet het openlijk, in Gods huis. Als hij daarin het „schema” van de „wereld”, „dése” wereld volgt, dan heeft hij de symptomen van wereldgelijkvormigheid met één vermeerderd, is zelf dus „aanstoot” (skandalon) van zijn aange-

¹⁾ Wanneer ik hier, en straks, Prof. Greidanus noem, dan ben ik zoo vrij, dit te doen, niet uit reeds gepubliceerd materiaal van diens hand, doch onder raadpleging van een overzicht van Prof. G.'s exegese, gelijk die toch nu of meer publiek werd onder studenten; een correspondent, die deze exegese kent, schreef mij, naar aanleiding van de debatten op de predikantenconferentie, er over, en laschte Prof. G.'s exegese in de hoogleerzamer zal mij dit wel niet kwalijk nemen, ik vertrouw ten volle op de objectiviteit der mededeeling, en op het gevestigd-zijn van Prof. G.'s meening in dezen.

klaagden medemenschen geworden, wordt oorzaak dus van — wereldgelijkvormigheid. Al komt hij nooit in eenige bioscoop, al snijdt zijn vrouw haar hoofdhaaren niet af, en hij zelf evenmin, al draagt hij dus een baard, een ongeknipte. Men zal, hoop ik, zien, dat ik niet railleer.

...

Het loont dus de moeite, den bijbel te vragen, wat hij ons leert van de wereldgelijkvormigheid.

Rechtstreeks knooien zich de gesprekken vast aan Romeinen 12:2: „en wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven, welke de goede, en welbehaaglijke en volmaakte wil Gods zij”. Ik verzoek, dit laatste deel van 't vers niet weg te laten.

Zoo gemakkelijk en zoo vlót nu, als het volk, en enkele van zijn leiders, doorgaans spreken over de wereldgelijkvormigheid, alsof ze dezen tekst dus goed gelezen en verstaan hebben, zoo zwaar en moeilijk is het inderdaad, hem zuiver te ontleiden, en te weten, wat hij wil. Vooral, als men hem leest, zooals hij daar ligt: dus: in de griekse taal.

Daar zijn vooreerst de woorden zelf.

„Wordt niet gelijkvormig aan deze wereld”, staat er. In het grieksch staat zoo iets als: wordt niet gebracht in zulk een toestand, dat gij met dézen „aeon” eenzelfde „schéma” hebt. De vraag is lang niet makkelijk, wat „aeon” hier beteekent. Het kan zijn: de wereld, in haar zondige bestaan. Het kan zijn: déze, anno 1932 tegenwoordige wereldbedeeling, gesteld, afgedacht van de zonde, tegenover de toekomstige bedeeling, wijl de eene niet-af, de andere wel-af is. Laat ons maar aannemen, dat hier bedoeld wordt: de wereld van het groot geheel, gelijk ze door de zonde thans zich al meer ontplooit in een breeden wil tot ongehoorzaamheid, en afval van God.

Maar we zijn er nog niet: er is nog een lastig woord. Ik bedoel het woord „schéma”. De lezers moeten niet eenzelfde schema hebben of vertoonen (dat zal nog uit te maken zijn, misschien wel beide: hebben-en-vertoonen) als de wereld, die door de zonde is ontaard tot „dése wereld”. Wat is dat schema?

De vraag wordt dringend; want in het volgende gedeelte van het tekstvers gebruikt Paulus weer een ander werkwoord, dat nu niet met „schema”, maar met „morphé” samenhangt. We lezen: maa'r (let op de tegenstelling: maar) wordt veranderd. Daar staat: maar ontvangt een andere „morphé”, een andere gedaante, zouden wij kunnen vertalen. Ondergaat een gedaante-vertwijfeling. Deze bestaat niet in de wedergeboorte, de geloofszekerheid, de „mystieke” blijdschap, dat ik nu eindelijk niet meer bang ben voor de hel, doch zij wordt verkregen dóór de „vernieuwing van het binnenste” („gemoed”, nous). En wat voor resultaat heeft zij? Dat ik nu niet meer dit raak, en niet meer dát aanroer, en niet langer me hiervan durf laten „genieten”, kortom, dat ik honderd dingen, die de groote menschenmassa doet, nu nalaat? Neen, dit is het resultaat: dat ik kom tot het „beproeven” (dokimazein, beproeven, ook goedkeuren) welke de wil van God is. Dit „beproeven” is dus resultaat, waartoe ik kom, als ik die andere „morphé” of „gedaante krijg” door de vernieuwing van mijn innerlijk bestaan. Het is er tevens aller-eerste, en typeerende uiting van.

...

Men voelt, dat hier van groote betekenis is: de vraag, wat „schema” en wat „morphé” zeggen wil. Niet alleen hier, maar ook elders treffen we deze woorden. B.v. in Phil. 2: Christus was eerst in de „morphé” van God, vs. 6; ontleedt zich nu, en neemt de „morphé” van een slaaf aan, vs. 7; en, in „schéma” als mensch gevonden, vernederde hij zich, gehoorzaam geworden tot den dood. Ook in 1 Cor. 7:31: het „schéma” van deze wereld gaat voorbij. En zoo voort.

En hier ligt juist het zwaartepunt der moeilijkeheid.

De meeningen zijn zeer verschillend, in de opvatting zoowel van „schéma” en „morphé” afzonderlijk, als van het, al-of-niet-bedoelde, onderscheid tusschen die twee.

Om maar iets te noemen: de één zegt: „schema” duidt aan een zeker geheel, een zeker complex, bijeengehouden door de samenstelling uit bepaalde deelen; die onderdeelen, die samenstellende factoren kunnen veranderen; zoo ja, dan krijgt dat complex een ander „schema”; maar de „morphé” is nu de meer of minder duurzame verschijningsvorm van een als eenheid voorgesteld „wezen”. (Zahn, op Rom. 12.) Voor deze opvatting is: wereldgelijkvormigheid, gelijk in Rom. 12 bedoeld, dus: het één schema hebben met dézen aeon op te vatten als: een levenshouding, waardoor de mensch zich aanpast aan de in de tegenwoordige phase van wereldgeschiedenis overheerschende opvattingen en gewoonten. Het is dan een tegenstelling van: één schema hebben met

de toek

Een Am
Hij stelt u
hebben m
kómend
eerst met
een ander
wel dat
óók uitge-
„morphé”
kaar ov

Een de
weer ander
aanduidt
manier v
phé”, teg
ten, dan
in dien v
wat „in”
hebben al
wendig
daartegen
een ander
als: van
zijn, aan
haar (Mon

Zoo kor
schen), da
nemen, b
zoodat t
ding weg
kent wel,
aankaken,
eenig v
hem iema
neemt, w
dan datge
het mag
schijning,
Meenint

Het is
prof. Grey
naar noot
natuurlijk
niet ve
van ons
achter,
een alge
karakter
daarover
der. Zoo
van Gods
denken, d
13, de ho
meer te u

Hier hi
voor het
pen van
bij ons. A
merkclacht
we gaan t
heid, dan
nu moet
spel, kort
van-de-pla
onder leid
ik spreke
eerste
3): niet v
te zijn, n
beunhaas
wezigheid
aanwezig
te gemak
soonlijken
meer spr
antwoorde
zeg niet,
uitgeput
zal weze
te scham
in ons ni
vormighe
pen, die
al vast z
larizeesd,
Er is een
nieuwde
christen-n

Maar ik
van prof.
taalt het
eenzelfde
niet ee
reld. En
nieuwing,
aldus we
daante
wing u
welke
maakte
Ik ben
doen, doe
is. Dat z
vormig z
deze exeg
lijkheden,
en in w
een solut